

За лабиалния прѣдзвукъ Радловъ прѣдполага наистина че може да се е явилъ тѣпърва въ чувашкото нарѣчие, като сж се развили лабиалнитѣ гласни о, ъ, у, ѱ първенъ въ дифтонги уо, уа, уѧ, а послѣ първата часть на дифтонга е прѣминала въ вокалния консанантъ в, но той допуца, че може въ чувашкия езикъ да сж се очували нѣкои въ турскитѣ нарѣчия по-отдавна изгубени лабиали, напр. *вурѧс* = уруш, ср. осм. *вурмак*; *вѧгѧр* (воль) = *ѧгѧз*, *буга*.

Обаче чувашкото нарѣчие не само че не е единичното, отъ което биха могли да се обяснятъ чуждитѣ думи въ именника, тѣй като има и други турски нарѣчия, които прѣдставятъ фонетични особености подобни на неговитѣ, но има и нѣщо по-важно, то е че именникътъ ни прѣдстави, както въ личнитѣ имена, така и въ прѣдполагаемитѣ числителни, фонетични особености, които съвсѣмъ не сж присжици на сегашното чувашко нарѣчие. Последното познава само слѣднитѣ начални съгласни: 1) гдхх *х, х, к, т, ч, с, ѿ* (ш); 2) вокални конс. *ј, в, ѿ* м. н. л. р. А въ именника ние намираме имена и числителни, начинаючи съ звука *ѧ*, напр. *Дуло, дилома, дохъ*, едно име и едно числително (?) съ назвукъ *г*; *Гостунъ, горалемъ* друго съ *б*, *Белмѧръ*. Противурѣчатъ на чувашката фонетика¹⁾ Батбай (*Bat-Batın*), Боанъ (*Baınos*), Бористъ (*Bırsıs*), *Дристръ, Вахѧнъ, Волѧъ* (*Volas*), *Вахѧторъ*. Най-сетнѣ противурѣчи и самото име *булгар*, което по законитѣ на чувашката фонетика би трѣбовало да звучи *пулгар* или *мургар*. По своитѣ фонетични особености *пребългарскитъ езикъ* изглежда въобще да се приближава повече къмъ *чагатайското, отколкото къмъ алтайското нарѣчие*, което въ нѣкой отношения се схожда съ чувашкото.

Окончателна присжда върху чувашката теория ни дава впрочемъ отъ чисто езиково гледище въ най-ново врѣме самъ Радловъ, който въ своята цитувана тукъ фонетика на турскитѣ диалекти рѣшително се произнаси, сжщо като по-рано Вамбери (вж. тукъ р. 578), че *чувашкиятъ езикъ се е образувалъ на чужда етническа почва*. Като говори на стр. 87. за неправилноститѣ въ вокализацията на якутския и чувашкия езикъ, той прѣмо твърди, че единиятъ и другиятъ сж се образували чрѣзъ *потурчванието на други нетурски езици* и за това прѣдставятъ явно езикови наслоения отъ по-прѣдишни турски нарѣчия.²⁾ Чувашкиятъ езикъ стои споредъ него по своята вокализация отъ турскитѣ езици по-далечъ дору и отъ якутския. Прѣходитѣ на гласнитѣ сж толкова непостоянни въ

¹⁾ Ср. уйг. *бај*, богатъ, заможенъ князь, (сжщо *чагат*, кирг., *як.*, осм.), чув. *поая*, пуянъ; уйг. *бисмек*, вардъ, чув. *пизеръ*; *чаг.* бет, лице, чув. *нит* id.; уйг. *билмек* (знамъ, id. *чаг.*, осм., *як. бил*) = чув. *пил* id.; *таг.* (каз., осм.) *бој*, ръстъ, чув. *нѧ*; уйг. *баш* (id. осм., *чаг.*, *як.*, *койб.*), чув. *нос*, *нус*; уйг. *бичек*, нож (*чаг.* *бичмек*, *рѣжа*, осм., *бичмак* и пр.), чув. *пичик*, *пиччик*; *чаг.* *бирмек*, давам (осм. *вермек*), чув. *пар* и пр. (*Vámbery*, Et. Wb. 194, *чаг.*, 202, 203, 204 и пр.) Въ отношение на начално *б* = и чувашкото нарѣчие се приближава къмъ алтайското.

²⁾ „Sprachen die durch die in früheren Epochen eingetretene Türkisierung nichttürkischer Sprachen entstanden sind und daher deutlich schichtweise Ablagerungen des Sprachmaterials früherer Türkdialecte darbieten“. р. 87. § 114.